

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Lex Qualis obliget

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

ne legis, sed ratione naturali. Ita Salas ubi supra disputat. 7. sect. 9. num. 18. & alij contra Sanchez de matr. lib. 7. disputat. 87. numero 29 part. 5. tractat. 14. resolutione 69. Non solum autem requiritur potestas in condendis legibus, sed etiam in dispensandis. Sed de hac re vide v. *Dispensars.*

L E X

Qualis obliget.

ITEM de-
ber esse ius-
ta.
Idest aqua-
litate ser-
uans.

16 Secunda legis conditio est, ut sit iusta. Ad quod primò requiritur, ut seruet æqualitatem ad ius alterius. Unde si hæc æqualitas temporis successu deficiat, cessabit lex obligare. Et sic pandectæ antiquæ taxantes stipendia Notariis & Commissariis, modò non obligant, quia latae fuerunt tempore, quo pecunia carior erat, & res viliores. Nec refert, quod tales iurent seruare taxas; nam ærarium exponitur quatenus iustæ sunt. Ita Sanchez *opusc. tom. 1. lib. 3. cap. 14. num. 14. P. 2. T. 17. Ref. 60.*

Et in bonū
finem dire-
cta nimirū
in bonum
cōmunita-
tis.

17 Requiritur etiam ad iusticiam legis, quod fiat in bonum finem, nempe in bonum communitaris. Ex defectu huius conditionis Decius, *consil. 197. num. 2.* & alij dicunt, legem Principis prohibentem venationes in suis montibus, esse iniustam. Sed quia hæc leges possunt cōcernere bonum publicum, ut nimirum venatio multiplicetur, licet Principi illas prohibere. Latius autem supremo, quàm alij. Ita Valerius V. *Peccatum diff. 16. p. 3. T. 6. Ref. 18.*

Quo fino
cessante in
generali,
vel in parti
sat etiam
ex in totū,
vel in par-
tem.

18 Ex dictis sequitur, quòd cessante fine legis ad æquato, cessat etiam ipsa lex obligare. Et quidem, si cesset finis in vniuersum, & in omni casu, certum est, legem cessare, contra Vasquez in 1. 2. *tom. 2. disput. 163. cap. 3. num. 19.* & alios fere omnes. Sed ego teneo cum Granada in 1. 2. *contr. 7. tractat. 3. p. 1. disp. 15. sect. 2.* & alijs, quòd, sicut cessante fine legis

in vniuersum, cessat lex totaliter; ita cessante sine ad æquato legis in vno casu, cessabit obligare lex pro illo casu. Sic enim se habet lex in vniuersali ad rationem acceptam in generali, ita lex in particulari ad rationem acceptam in casu speciali. Et ex auctoritate legis, quæ de tota, ff. de rei vend. tenet argumētum de toto ad partem. Deinde, quia lex non solum obligat omnes in generali, sed etiam singulos in speciali; ergo si cut deficiente sine respectu omnium, omnes ab obligatione eius soluantur; ita deficiente respectu vnius, debet solui ille, *par. 1. tr. 10. ref. 28. & p. 7. tr. 10. re. 33.* Contrariam amplectus fuerat in T. 8. *ref. 75 § Ad argumentum* f. Idem docet nouissimè Mendoza in 2. 2. *tom. 1. disp. 74. sect. 3. §. 20.* nisi quòd aduertit, quòd quando lex præter finem extrinsecum & remotum habet finem intrinsecum, & per se & inde penderet ad illum, honestum, & qui sit actus virtutis, tunc non cessat lex in particulari, cessante solum sine extrinseco. Secus verò ubi nullus est finis intrinsecus, & lex non præcipit actum per se honestum. Igitur legem ieiunij, quæ condita est ad sedandos in homine motus turpes, non cessare in eo, qui motus turpes non patitur, quia ieiunium si independenter ab illo sine habet honestatem Temperantia. At vero laicum doctum cum hæretico non disputare, non est actus alicuius virtutis, vnde, cum etiam cesset in eo periculum subuersionis, ob quod in cap. *inhibemus* id laicis prohibetur, disputare potest. *p. 1. tr. 14. ref. 96.*

19 Ex his sequitur primò generaliter: Sicut etiā quod quòriescumque lex fundatur in præsumptione, non obligat in iis casibus, in quibus præsumptio deficit. Ita præsumptio Homobonus *p. 1. tr. 5. e. 8. q. 53.* & alij. Vnde, cessat in de hæres, qui non confecit inventariū, eo casu lex non tenetur in conscientia solvere le- in illa præsumptione. Ita Salo- fundata. gata supra vires hæreditatis. Ita Salo- fundata. nius in 2. 2. *q. 77. arr. 3. dub. 10.* contra fundata. Molina *tom. 1. tract. 2. disp. 217. num. 12.* Ex quo Item professus inualidè, qui non ratifi- multa in- cauit professionem, reclamare potest ferè corol- post laris.

Praferimus quod habet in testamento minus sollemni, reliquius potest hereditate reuocare. Aduocatus esse idem in causa, in qua fuit patronus. Item in secunda dicit Sanchez possit Christiani iudaeos nutrire, &c. si non patiantur periculum subuersionis, &c. Non peccaret mortaliter, qui contra iuramentum statutum asportaret pecuniam, &c. in modica quantitate.

post quinquennium, non obstante, Tridentino sess. 25. c. 19. Item Religiosus, qui alteri Religioso munera absque ambitione praebet, non violaret Bullam Clementis VIII. de largitione muneru. Item haeres in testamento minus sollemni relictus, potest sibi hereditatem in foro conscientiae retinere, vel compensare. Ita Sayrus lib. 3. c. 7. n. 9. Et tandem aduocatus potest esse iudex pro foro conscientiae in causa, in qua fuit Patronus, dummodo iudicet secundum leges, & affectionem deponat. Et ratio horu omnium est, quia leges contrariae his a Christianis fundantur in praesumptione fraudis ratificationis, ambitionis, &c. *part. 1. tr. 10. resol. 27. & part. 3. tr. 5. resol. 56.*

20 Rursus, quia cap. ad haec, de Iudaeis, &c. si non re, &c. Iudaeos, fundatur in praesumptione periculi subuersionis, ait Sanchez summ. tom. 1. lib. 2. cap. 31. num. 2. illa non obligare eos, qui huic periculo non sunt expositi. Sed Mendoza in 2. 2. disp. 70. sect. 3. numero 81. quamvis hoc concedat quoad solam familiaritatem, in qua finis legis est solum vitare periculum; negat tamen quoad famulatum, nutritionem, &c. quia in his non potest cessare finis prohibitionis, qui tunc tollere suspicionem fidei, & priuare iudaeos tanto honore, vt Christianorum famulatu uiuantur. *part. 5 tractatu 13. resol. 11.*

21 Denique, quia lex prohibens extrahere a Ciuitate pecuniam, arma, frumenta, &c. facta est ad vitandum damnum Reipublicae, quod ex tali asportatione pateretur, qui paruam quantitatem talium rerum abstraheret, quae non noceret Reipublicae notabiliter, non peccaret mortaliter; quia cessaret in hoc finis legis. Neque dicas cum Sanchez summ. tom. 1. lib. 1. cap. 4. num. 8. & Merolla tom. 1. disput. 4. cap. 3. dub. 25. num. 242. attendendum esse detrimentum, quod infertur, si omnes ciues eandem quantitatem asportarent, quae esset sine dubio notabilis. Ne id inquam dicas. Nam ex hoc infert Palaus tom. 1. tractat. 2. disp. 12. punct. 7. num. 6. quod si quis aspor-

taret quantitatem, quae in furto sufficeret ad peccatum mortale, peccaret mortaliter eo praecise, quod si omnes ciues tantam quantitatem extraherent, proculdubio nocerent Reipublicae notabiliter, hoc autem est ridiculum. Ita etiam Granada in 1. 2. contr. 7. tractat. 3. part. 1. disp. 4. numero 19. Quod si queras, quae sit notabilis quantitas sufficiens in tali extractione ad mortale, respondet Palaus, seclusa obliuione, & regulariter loquendo, esse centum aureos in pecunia, vel mercibus, aut arma decem militum. *part. 3. tract. 6. resol. 50. & part. 5. tr. de militum 5. resol. 49.*

12 * Praeterea, vt lex obliget, etiam in foro interno, opus est, vt sufficienter promulgetur. Vnde qui sciret Principem cogitare de condenda lege, vel etiam condidisse, vt v. g. moneta expendatur secundum pondus, non teneretur illam seruare priusquam promulgaretur, sed posset nihilominus de suis pecuniis aliquid emere, vel illas mutuo dare. *part. 1. tractat. 10. resolutione 54.* * Tenet nouissime Trullench in decal. tom. 2. lib. 7. cap. 20. dub. 7. num. 5. Nec satis est, quod promulgetur apud paucos, sed debet sufficienter diffundi per totam communitatem. Et sic qui praesens esset, dum aliqua lex primo publicatur, non statim teneretur seruare legem, sed expectare posset, donec per totam communitatem diffundatur. Et ratio est, quia lex prius obligat communitatem quam particulares. quia prius respicit totum, in cuius bonum ordinatur, quam partes: ergo dum non obligat totum, non obligabit partem. Ita Suarez de leg. lib. 3. cap. 17. num. 5. & 14. Qui etiam aduertit, quod si cui lex modo aliquo miraculoso & naturaliter impossibili innotesceret, non statim illum obligaret. *part. 3. tractat. 6. resol. 75.*

23 De legibus Pontificiis est maior difficultas, an scilicet vt obligent per totum Orbem, per totum Orbem promulgari debeant? Et quidem quoad leges irritantes contractuum, spondendum est ex cap. si in adiutorium, distinct. 10. & ex cap. de noui operis nunciati.

Qua regni lariter secū dū Palaū est 100. aureorum in pecunia & mercibus, & arma decem militum.

DEBET praeterea i lex esse sufficienter promulgata.

Per totam communitatem.

Quod verū est, etiam de Papali irritante contractuum.

De alijs
verò.

nunciat. vbi habetur, tales leges non obligare nisi fiat promulgata in singulis prouincijs, & diocesis. De alijs nouis constitutionibus, in quibus contrarium non exprimitur, idem etiam sentit cum multis alijs Vvigers in 1. 2. *quæst.* 69. *art.* 4. à numero 84. Primò ex iuribus citatis, propter paritatem rationis cum illis irritantibus contractum. Secundò, quia multi probabiliter docent, leges Papales non obligare, nisi post duos menses à publicatione, propter conformitatem cum iure civili, vt infra dicemus: quidni ergo Pontifex conformabitur etiam iuri civili in hoc, quod eius leges non obligent, nisi vbi promulgantur, Tertid, quia multi etiam probabiliter docent, vt infra dicemus, leges Papales non obligare, nisi acceptentur; ergo multò minus, si non promulgentur. Quartò, quia Ecclesiæ corpus est vastum, & per totum orbem extensum, cui proinde non potest benè inuocescere per solam publicationem Romanam. Non est autem credendum, quod Papa velit obligare aliquos, quibus aliquo tantum modo innotitiam venerit; nam hoc esset inducere magnam disformitatem in ratione viuendi inter fideles eiusdem prouinciæ & Ciuitatis, & iniiceret scrupulos iis, qui non benè audierunt, vel non vident seruari, &c. Et tandem, quia diuersitas locorum & gentium quandoque eidem legi parere recusat: vnde æquum est, Pontificem nolle aliquam prouinciã obligare, donec Episcopus, atenta eius cum prouincia conformitate & proprietate, illam promulget, vel si ita expedit, Sanctam Sedem informet, quàm aptè conueniat. Addidit tamen hic doctor, nisi aliter in dictis Bullis exprimat. Nam quamuis expediat, & propterea de Summo Pontifice æquum sit credere, quòd velit leges in singulis & prouincijs, & diocesis publicari: potest tamen Summus Pontifex velle fideles obligare ex quacunque priuata notitia post publicationem Romanam habita. Et disparitas de Principibus est: quia hi receperunt suam iurisdictionem

à populo, qui non præsumitur dedisse illis potestatem eos obligandi per legem in vno tantum loco promulgatam. At verò Pontifex suam iurisdictionem accipit immediatè à Deo, & nisi de sint essentialia, potest nos obligare ad leges independentes à nostro consensu, & sic per quamcumque notitiam. Sed contraria sententia Vasquez in 1. 2. tom. 2. *disputat.* 165. cap. 2. Aversæ in 1. 2. *quæstione* 95. *sect.* 94. & aliorum multorum, est probabilior. Et probatur, quia omnes causæ, quæ ad Romanam Curiam referuntur, deciduntur iuxta regulas Cancellariæ & alias leges, quæ Romæ solum publicatæ sunt. Et Bulla Cœnæ nusquam nisi Romæ promulgatur. Item Pius IV. in sua Bulla obligauit totum Orbem ad obseruantiam Tridentini post promulgationem Romanam. Quibus tamen argumentis respondent aduersarij, iudices Curie Romanæ sequi hanc secundam opinionem, & idè iudicare secundum leges solum Romæ publicatas: Bullam Cœnæ & alias leges contentas in Decreto non egere alia promulgatione, quia vbique ex pulpitis passim audiuntur, & è cathedris leguntur, quæ est quædam non solum virtualis, sed etiam actualis & solemnis promulgatio. Denique quoad Concilium Tridentinum respondet Vvigers de eo aliter esse philosophandum, nam ad illud Patriarchæ & Episcopi ex toto ferè orbe conueuerant, qui decreta illius statuerunt; & de illis erant plene instructi, ac proinde poterant in suis diocesis promulgare: & præterea Pius IV. in dicta Bulla studiosè mandauit, vt post Romanam promulgationem statim prælo daretur, quo commodius per totum orbem spargeretur, ac proinde poterat benè sperare, quod post semestre (quod spatium ad obligationem concessit) omnibus innotesceret. *part. 1. tract. 10. resolutione 8. part. 4. tractat. 4. resolutione 127. in fine, & parte 5. tract. 14. resolutione 25.*
24 Ex his infert Vvigers in 1. 2. *quæst.* Per Episcopos, *articul. 4. dub. 5. numero 93.* quòd si Papa significat, se velle ad alicuius legis obler-

Probabili-
us est, obli-
gare statim
post promul-
gationem
Romanam
Quamuis
teneat vbi
gerit, illas
quod, per
totum Or-
be publica-
ri debere.

Cum nihil
exprimitur

tamen hic doctor, nisi aliter in dictis Bullis exprimat. Nam quamuis expediat, & propterea de Summo Pontifice æquum sit credere, quòd velit leges in singulis & prouincijs, & diocesis publicari: potest tamen Summus Pontifex velle fideles obligare ex quacunque priuata notitia post publicationem Romanam habita. Et disparitas de Principibus est: quia hi receperunt suam iurisdictionem

legis obseruationem obligare, etiam si extra Romam non promulgetur, Episcopi tenentur curare, vt in suis diocesis seruetur, & consequenter vt promulgetur. Etsi id non curent, eos, qui sciunt, non excusari ab obligatione. Quando verò Pontifex neque significat, neque negat, opus esse alia publicatione, & non præcipit Ordinariis, vt seruari eam faciant, nec populis prouinciarum vt seruent, probabile esse, quod Episcopi non teneantur publicare & obseruari curare nisi pro loco & tempore sperarent utilitatem & fructum: nam mens Pontificis generalem legem præscribere itis est, vt vbi cum utilitate & fructu fieri potest, curetur obseruari, & quidem per Episcopos, quos posuit Spiritus Sanctus regere Ecclesiam Dei. Ira ille, & ante illum Malderus in 1. 2. quæst. 90. artic. 4. dub. 3. part. 4. tract. 4. resol. 137. & olim part. 1. tract. 8. resol. 5. Nota, quod Episcopi tenentur publicare Bullam Cœnæ non solum in Ciuitate, in qua degunt, sed etiam in tota diocesi, si ita expedire iudicauerit. Excusantur tamen ex metu Principum graui, & non in odium fidei & Religionis incusso. Ita Sayrus lib. 3. c. 25. n. 12. part. 3. tr. 1. resol. 54. §. Nota.

Qui tenentur publicare in iuris diocesis Bullam Cœnæ secluso graui metu, &c.

25. Peteshic. An sicut leges ciuiles non incipiunt obligare ante duos menses à die promulgationis, ex Auth. *Vt noua constitutiones*, idem quoque dicendum sit de Canonicis & Pontificiis? Negatiuè respondent Suarez de legat. lib. 3. cap. 18. & alij: quia id in nullo iure canonico statuitur, & dictum authenticum non potest obligare Pontificem. Hæc sententia est probabilis. Sed contraria Reginaldi tom. 1. lib. 13. cap. 16. num. 152. & aliorum est etiam probabilis. Primò: quia, vt leges non dedignantur. Sacros Canones imitari, ita Sacri Canones Principum constitutionibus adiuantur ex c. 1. de n. uisoper. nunciat. Vnde, cum in iure canonico cautum non sit oppositum, dictum authenticum seruari potest. Maxime, quia vbi Pontifex vult obligare statum, solet exprimere, vt expressit in cap. cum singula, de prob. in 6.

Summa Diana.

& in Clem. 2. de heret. Et secundo: quia dictum tempus præscriptum est, non solum vt ignorantes non ligentur, sed etiam vt tollantur rixæ & imparitas subditorum, quæ sequeretur, si, aliquibus legem scientibus, ac proinde ad eam obligatis, alij ignorarent & exempti essent, vt notat Becanus part. 2. tom. 3. c. 6. conclus. 2. num. 3. Quod verò Curia Romana puniat delinquentes contra leges infra bimestre publicatas, idem est; quia sequitur contrariam sententiam, quo non obstante, possunt subditi sequi hanc posteriorem, cauendo à penis Curie. Nostra enim sententia procedit tantum pro foro conscientie, non pro externo: Aduerte hic cum Valentia tractat. 2. disputat. 7. quæst. 5. punct. 5. supradictam doctrinam procedere tantum in Papa & Principibus supremis: nam leges Episcopi & Magistratus agnoscuntis superiorem, obligant statim, ac publicantur part. 1. tr. 10. resol. 9.

25. Quarto ad obligationem legis tam ciuilis, quam Pontificie, Lessius lib. 2. cap. 22. dub. 13. num. 98. Becanus sum. part. 2. tractat. 3. cap. 6. quæst. 8. num. 2. & alij requirunt, quod sit populo; seu maiori illius parte acceptata, videtur enim benignæ Pontificis & principum menti conforme, vt leges promulgare faciant sub tacita conditione, si à subditis acceptentur, ne nimis onerentur. Et sic determinatum videri in l. de quibus, ff. de legib. ibi, leges nulla alia ex causa nos tenent, quam quod iudicio populi recepta sunt. Et sic Puteanus in 1. 2. quæst. 11. artic. 2. dub. 2. docuit Bullam Cœnæ, vbi non est vsu recepta, non obligare. (Sed non tamen quoad Bullam Cœnæ Bonacina in Bull. Bulla Cœnæ tractat. 3. disputat. 1. quæst. 15. punct. 12. 4. §. 5. numero 2. contrarium sentit: quia constat, mentem Pontificis esse, vt illa obliget independentem à consensu & acceptatione populi, quod patet eo, quia excludit omnem prætextum & prætensionem. part. 3. tract. 1. resol. 54.) Et idem vniuersaliter de legibus Pontificiis dicendum est cum Vasquez in 1. 2. tractat. 2. disputat. 156. cap. 5. numero 36. & aliis, & contrariam sententiam restatur Bonac.

Ecce

loc.

Non tamē de lege Episcopi & Magistratus nō supremi

Quarid lex ciuilis debet esse à populo acceptata.

Vel alia lex Pontificia.

loc. cit. se à fide dignis audiuisse, à nonnullis Pontificibus reprobata esse, quia Papa non habet suam potestatem dependentem à populo, ut suam legem à populi consensu petendus sit. Deinde argumentatur in universum pro omnibus legibus Lorca in 1. 2. de leg. dis. 20. Nā quiuis superior leges imponit iure prælationis, & legis obligatio oritur ex subiectione subditorum ad Principem, quod utramque non dependet ex voluntate populi, nā si populus posset leges respuere, non ex necessitate, sed ex voluntate pareret. Adde, quod Princeps iuste iustam legem conderet, & populus iuste respueret, & sic daretur bellum utrumque iustum, quod est absurdum. Et tandem non minor, sed maior est vis legis, quā actualis præcepti: sed hoc obligat independentem à consensu eius, cui imponitur, ut certum est, ergo & illa

In dubio, ut
rō an. alicui
lex ali
qua sit usu
recepta,
presumi
probabili
ter, potest
nō recepta.

27 Petes primò. An in dubio, utrum aliqua lex sit alicubi usu recepta, præsumi debeat usu recepta? Affirmatiuè respondet Sanchez summ. tom. 1. lib. 1. cap. 10. quia possit stat pro lege, quam certum est esse latam; & dubitatur solum de executione. Sed contraria sententia Moura de ensalm. & incant. sect. 1. cap. 6. n. 13. est valde probabilis & tuta in praxi, sit eam iudicauit Palaus tom. 1. disputat. 3. punct. 7. num. 4. Ratio est, quia in odiosis benignior pars est amplectenda. Et possessio potius stat pro libertate subditorum, quā pro lege; lex enim nō possidet, nisi per acceptationem, de qua in tali casu non constat part. 1. tractat. 10. resol. 3. & part. 4. tract. 3. resol. 4.

Caramuel fund. 19. q. 1. n. 458. asserit legem acceptatam in foro externo, si nō constet de acceptatione in foro conscientie, adhuc nō obligare. Sed immeritò, quia si constet de acceptatione fori exterioris, lex manet in possessione donec aliud probetur in foro Conscientie p. 11. tr. 1. res. 16.

Señ peccat,
qui primò
legē iustam
sine iustā

28 Petes secundò. An peccent subditi, legem Superioris non acceptando? Negatiuè respondet Valentia ro. 2. disput. 7. quest. 5. punct. 5. quia tenet cum Docto

ribus supra citatis, legem non obligare causa non acceptans. ante acceptationem populi, quia nondum impleta est conditio ta ceta, sub qua lex conditur, id est, si populus acceptauerit. Et si Princeps veller, quod lex obligaret independentem à consensu populi, non esse validam, quia excitare posset in populo perturbationem, ex quo sequitur non esse latam in bonum publicum, nec proinde iustam. Bonacina de leg. disputat. 2. quest. 1. punct. 4. num. 39. qui tenet leges condi posse, ut obligent independentes à consensu populi, distinguit, & si Superior intendit obligare independentem à consensu populi, hunc non acceptando peccare, secus si non intendat obligare, nisi de consensu populi. Sed non est recedendum à communi Vigers in 1. 2. quest. 96. art. 4. n. 99. & aliorum DD. sententia docente, peccare subditos, qui primi legem legitime promulgatam sine causa non recipiant. part. 1. tract. 10. resol. 2. Edit. Lugdun. & part. 5. tr. 14. resolutione 8. retractans contrariam sententiam, quam docuerat. resolutione 2. citat in prima editione.

29 Petes terriò. An possunt subditi Quāuis nō super aliqua lege supplicationem super peccant, si tioripotrigrere, ut ad illam non obligentur libelles sup- tur & interum non seruare. Negatiuè re- plices legis- spondet Vasquez in 1. 2. tom. 2. quest. 94. latoris esse- art. 3. disput. 136. cap. 5. nu. 43. quia appel- rant, & in- latio, & supplicatio nunquam concessa terim legē reperitur contra legem, sed tantum con- nō seruand tra sententiam. Sed Salas de leg. disputat. 13. sect. 4. num. 20. & alij. communitet contrarium tenent, nam talis præsumitur benigna legislatoris iurisdictione, ut si aliqua iusta causa suæ legi obket, infor- metur, ut renouare illam possit. Ad ar- gumentum Vasquez respondeo, quod hic èt à lege non detur appellatio, potest tamen allegari causa & peti reformatio legum. Nota hic, quod si superior audita vniuersitatis supplicatione non respon- det, præsumitur consentire, & legem reuocare, nisi aliud constet. part. 1. tract. 10. resol. 6.

30 Petes quartò. An si Princeps ig- Posteri- notet, legem à populo non recipi, ad- rō nō tenem- huc lex obliget, ita ut ad non obligat- tur ad legē

non recepta
etiam ig-
norante
Principe.

dum requiratur, quod ipse sciat, non re-
cipi, & tamen tolleretur; la ait Syluester
verb. *Lex, quæst. 6.* Sed contrarium dicen-
dum est quoad leges ciuiles, quæ ferri
intelliguntur sub conditione, si populus
consentiat. Quamuis in Pontificij, & præ-
cipue in materia immunitatis, nec suffi-
ciat Pontificis conuientia, quia Pon-
tifices non consentiunt, sed sufferunt, quia
non possunt commodum adhibere re-
medium. *part. 1. tract. 10. res. 4.*

Qui nõ ac-
ceptauit cũ
maiori par-
te peccat
transgre-
diendo.

31 Petes quintò. An si lex fuerit ac-
ceptata à maiori parte, si aliquis illam
frāgeret, secluso scandalo, peccet mor-
taliter? Negat Caramuel in Regulam D.
Bened. *disp. 12. n. 744* supponendo talem
non esse ex maiori parte, quæ legem ac-
ceptauit. Sed mihi non placet, nam dato
& non concessio quod obligatio legis
penderet ab acceptatione populi; tamen
eo ipso quod lex fuerit à maiori parte v-
su recepta, obligat omnes, & singulos,
vt communiter asserunt Doctores: sicut
è contra si de facto maior pars populi nõ
seruaret legem, poterunt illi sine pecca-
to maiori parti conformari, & excusari,
quia talem legem supponitur non esse
vilem Republicæ. *part. 7. tr. 11. res. 23.*

Hinc inferit Caramuel in *Theol. fund.*
19. q. 2. n. 457. Catholicum degentem in-
ter hæreticos non obligari legibus Ec-
clesiæ; sed illatio non est magis momē-
ti, nam etiam communitas tota peccat,
cum subiecta maneat Ecclesiæ, & nihil-
ominus pertinaciter illius leges respuat:
prorsus itaque à mente Catholicorum
eliminanda sunt argumenta, quæ addu-
cit Caramuel. *p. 11. tr. 1. res. 5.*

Deniq; lex
non debet
esse abroga-
ta per con-
trarium
usum. Aut
ignorare.

32 * Quintò, vt lex obliget, oportet,
vt non sit abrogata per contrarium v-
sum. Nam consuetudo legem facit &
destruit secundum iura. Sed de hoc vi-
de *V. Consuetudo.*

33 Sextò, vt obliget particulares, o-
portet vt non ignoretur ab illis; nam
ignorantia excusat ab obseruantia
legis. Vide *verb. Ignoran-
tia*.

L E X Q U O M O D O
O b l i g e t .

34 † L E X diuina siue naturalis, siue
positiua, regulariter obligat
pro grauitate materiæ. Si enim materia
est grauis, eius transgressio mortale pec-
catum est; secus si materia est leuis,
vel actus non est plenè deliberatus. De
humana tam canonica, quàm ciuili ali-
qua sunt certa, aliqua dubia.

Lex diuina
obligat re-
gulariter
pro grauita-
te materia.

35 Certum primò est, superiores, siue
Ecclesiasticos, siue sæculares, posse
suos subditos arctare ad legem sub pec-
ca peccati mortalis. Certum est secū-
do, non posse superiores, siue Ecclesia-
sticos, siue laicos, imponere in materia
leui obligationē grauem, quia talis sen-
tentia esset iniqua, & iniusta. Ita Sánchez
sum. 1. lib. 1. c. 4. n. 3. contra Sayrum *lib.*
3. c. 7. n. 17 qui contrarium docet de iu-
dice Ecclesiastico *part. 3. tract. 5. res. 24.*
Et tract. 6. res. 91. 5. Notandum est, *Et res.*
47. ubi infra Solus enim Deus, habet ius
obligandi sub mortali in materia leui,
vt probabile est obligasse prothoplistos
ad non edendum bonum scientiæ. Con-
tingere tamen potest, vt res in se quis
ex circumstantiis fiat grauis, & si admit-
tat obligationem grauem, vt si ad ser-
uandum silentium, v. g. vel ad vitandum
aliquod periculum prohiberetur Reli-
giosis ingressus in cellam aliorum, nam
tunc materia fieret grauis, & obligatio
sub mortali teneret etiam in casu parti-
culari, quo periculum cessaret. Ita Pala-
us *tom. 1. tr. 3. disp. 1. punct. 14. num. 13. part. 5.*
tr. 5. res. 47. Si tamen in materia omnino
leui superior obligationem imponeret
sub mortali, obligaret sub veniali. Ita
Suarez *de leg. c. 2. c. n. 6. ibid. res. 48.*

Per legem
humanam
potest ho-
mo obliga-
ri ad mor-
tale.

36 Sed an possit superior in materia
grauis imponere obligationem leuē? Ne-
gatiuè responderet, Vasquez in *1. 2. tom. 2.*
disp. 158. c. 3. n. 17 quia voluntas superio-
ris requiritur solum ad imponendam
obligationem in genere, obligationis
vero qualitas ex grauitate, vel leuitate
Eccc 2

Quamuis
in graui ob-
ligari possit
leuiter.

rci